

Olaszország kapcsolata az arab országokkal és Iránnal

2016. augusztus 30.

MAGYAR NEMZETI BANK

Készítette:

Látta:

Jóváhagyta:

Vezetői összefoglaló

Olaszország történelmi, földrajzi és kulturális adottságaiból eredően hosszú ideje jó kapcsolatot ápol több arab országgal és Iránnal. Az olasz kormány politikájának is fontos része az ezen országokkal való minél stabilabb diplomáciai, politikai, gazdasági, kereskedelmi, kulturális kapcsolat fenntartása, stratégiai prioritásként kezelve a velük való együttműködést. Kiváló példa erre Olaszország szerepvállalása a líbiai válság megoldásában, mely kulcsfontosságú lehet egy esetleges Isis elleni iraki katonai misszióban való részvételhez. Az olasz kormány munkájának legutóbbi elismerése, hogy 2016 júliusában Hollandiával osztozva elnyerte az ENSZ Biztonsági Tanácsának egyik nem állandó tagságát. A kétéves tagság 2017. január 1-jén kezdődik, az első évben Olaszországé lesz a tagság, 2018-ban pedig Hollandiáé. Ez a szerepvállalás megszilárdíthatja az ország vezető szerepét a Közel-Keleten, a Földközi-tengeri térségben és Európában egyaránt.

Az arab országok jellemzően gazdag kőolaj és földgáz nagyhatalmak, ezért gazdasági szempontból meghatározó tényezők a piacon; továbbá kiváló befektetési területek, hiszen nagy tőkével rendelkezvén fontos kiviteli piaca a dél-európai országnak. Matteo Renzi olasz miniszterelnök kormányzása kezdetétől kiemelt szerepet szán az arab országoknak és Iránnak. Ezt támasztja alá, hogy kinevezését követően első hivatalos külföldi útján Tunéziába látogatott. Azóta pedig szinte az összes arab országban volt már hivatalos látogatáson, illetve számos arab ország vezetőjét hívta meg Rómába, személyes jelenlétével is alátámasztva ezen országokkal való kiemelt kapcsolatát. Az Európai Unió számos országa (így Németország, Franciaország, Spanyolország) is nagy gazdasági és kereskedelmi potenciált lát az arab országokban, ezért Olaszországnak fel kell vennie a versenyt annak érdekében, hogy minél kedvezőbb helyzetet tudjon kialakítani ezen a fontos, gazdag és fejlett piacon.

A kereskedelmi, gazdasági kapcsolatok mellett az utóbbi időben a nemzetközi terrorizmus megnövekedett veszélye is arra ösztönzi az olasz kormányt, hogy aktívan közvetítsen Európa és az arab országok között a felmerülő problémák megoldásában. Olaszországnak minél több szövetségest kell szereznie a terrorizmus elleni háború megvívásához és ehhez kapcsolódóan a menekültválság kezeléséhez, valamint az emberkereskedelem megállításához. Ennek következtében az Európai Unióban is meghatározó szerepre törekszik, fenti problémák megoldására számos konferenciát szervezett, javaslatcsomagot nyújtott be.

Olaszország kapcsolata az arab országokkal és Iránnal

Olaszország hosszú ideje ápol jó kapcsolatot az arab országokkal, hiszen a **történelem, a kultúra és a Földközi-tenger is összeköti az észak-afrikai arab térséggel**. A Matteo Renzi vezette olasz kormány külpolitikájának is fontos része az arab országokkal és Iránnal való minél stabilabb gazdasági, kereskedelmi, politikai kapcsolat kialakítása és elmélyítése. Olaszország a **barátság diplomáciáját** is felhasználva igyekszik megszilárdítani viszonyát a fenti országokkal, **stratégiai prioritásként kezeli a velük való együttműködést**, és ezáltal törekszik egy **autonóm mozgástér** megszerzésére is.¹

Az arab országok jellemzően gazdag kőolaj és földgáz nagyhatalmak, ezért gazdasági szempontból fontos tényezők a világpiacon. Az olasz kormány ugyan kiemelt témaként kezeli a megújuló energiaforrások kérdését, azonban még jó pár évig szükség lesz a hagyományos energiaforrásokra, így azok folyamatos biztosítása meghatározó jelentőségű Olaszország számára. Az arab országok **kiváló befektetési területek**, hiszen **nagy tőkével rendelkezvén** fontos piaci a dél-európai országnak. A kormány mellett számos egyesület, intézet segíti tanácsadással az arab országokkal való gazdasági és kereskedelmi kapcsolatok előmozdítását és a bürokratikus nehézségek leküzdését (ilyen például a Joint Italian Arab Chamber).² **Matteo Renzi** már miniszterelnöki terminusa elején felismerte az arab országokkal folytatott minél magasabb szintű kapcsolatok fontosságát. Miután kinevezték Olaszország miniszterelnökének, **első hivatalos külföldi útja során Tunéziába látogatott**. Az elmúlt két évben **szinte az összes arab országban volt már hivatalos látogatáson**, illetve arab országok vezetői is jártak már Rómában. Az ilyen, többnyire kétoldalú találkozók fő célja a gazdasági és politikai kapcsolatok élénkítése, ami előmozdíthatja az olasz exportot, és növelheti Olaszország befolyását a mediterrán térségben.³

Az utóbbi években a nemzetközi **terrorizmus növekvő veszélye** is arra készteti az olasz kormányt, hogy **híd szerepet** töltsön be Európa, az arab országok és Irán között, minél több szövetségest szerezve a terrorizmus elleni harchoz. Ennek egyik legújabb megnyilvánulása a humanitárius és a líbiai hadsereg munkájában történő szerepvállalás Fájez esz-Szarrádzs, a líbiai nemzeti egységkormány miniszterelnökének segélykérő felhívására. Líbia miniszterelnöke ugyanis nemzetközi segítségért folyamodott a terrorizmus elleni harcban, és az ország olajkútjainak védelmét kérte az Isis támadásaival szemben.⁴ Olaszország az egyik leginkább érintett és érdekelt ország a terrorizmus következtében kialakult fegyveres harcok megállításában azért is, mert **a háború elől menekülő migránsok jelentős része a Földközi-tengeren keresztül az olasz partokhoz érkezik**. További célja az országnak a migrációval összefüggésben kialakult virágzó **emberkereskedelem megállítása**. Már 2014 második felében, Olaszország európai uniós soros elnöki tisztének betöltésekor **az olasz elnökség egyik prioritása volt a menekültkérdés**. Olyan intézkedések meghozatalát javasolták a kérdéskörben, amelyek konkrét eredményeket hoznak rövid, közép- és hosszú távon az emberkereskedelem, a korrupció és a terrorizmus elleni küzdelemben, valamint a gyűlöletkeltő bűncselekmények, az idegengyűlölet és a diszkrimináció elleni harcban egyaránt.⁵ Továbbá Olaszország – Németország mellett – azon kevés vezető európai országok egyike, ahol az iszlám

---

¹ <http://www.osmed.it/biblioteca/una-buona-politica-estera-italia-e-paesi-arabi-studi-e-ricerche>

² http://www.agi.it/economia/2016/02/05/news/impresa_nasce_jiac_ponte_tra_italia_e_i_paesi_arabi-492641/

³ <http://www.ilsole24ore.com/art/notizie/2014-03-04/il-premier-renzi-tunisi-la-sua-prima-visita-ufficiale-estero-155545.shtml?uud=ABIEf0>

⁴ <http://www.ilfattoquotidiano.it/2016/04/25/libia-governo-al-sarraj-chiede-allonu-aiuti-per-proteggere-pozzi-petroliferi/2669299/>

⁵ <http://www.europarl.europa.eu/news/it/news-room/20140722IPR53208/Le-priorit%C3%A0-della-Presidenza-italiana-discusse-nelle-commissioni-parlamentari>

szélsőségesek még nem hajtottak végre terrortámadást. A merényletek utóbbi években tapasztalt növekvő száma – így a londoni, madridi, párizsi, brüsszeli, nizzai terrortámadások – és a terroristák folyamatos fenyegetései azonban Olaszországot is nagyobb óvatosságra, konkrét megelőző lépésekre készítetik.

Az Európai Unió külügy- és védelmi minisztereinek április 18-i találkozáján az olasz kormány benyújtotta a „**Migration Compact**” elnevezésű **javaslatcsomagját** a migrációs kérdés kezelésére. A csomagban két fontos javaslat szerepel. Egyrészt a menekültek kitoloncolását segítő közös európai rendszer („**rendkívüli visszatoloncolási terv**”) megvalósítása érdekében az olasz kormány európai szintű finanszírozást és kezelést indítványoz, s ezzel egy időben jogi, logisztikai, pénzügyi és infrastrukturális támogatást nyújtana a partnerországokban a menekültválság kezelésére, alapos ellenőrzéssel megkülönböztetve a gazdasági bevándorlókat a valódi menekültektől. Másrészt a **kiinduló és a tranzit országok, valamint az Európai Unió közötti együttműködésről** szóló olasz javaslat értelmében a programban résztvevő partnerországok az EU pénzügyi és operatív támogatásáért cserébe konkrét kötelezettségeket vállalnának. Ezek között szerepelne biztonsági együttműködés, a törvényes migráció lehetősége, letelepedési terv, a migrációs folyam csökkentése majd megállítása, közös határellenőrzés, nemzeti menedéjogi rendszerek alkalmazása, a visszatoloncolt személyek visszafogadása és az emberkereskedelem elleni közös harc. „**Megállapodási modellt**” kell kidolgozni más államokkal, kiváltképpen az afrikai országokkal (különös tekintettel Líbiára), ennek kiindulópontjaként az Európai Unió és Törökország között 2016 márciusában kötött megállapodás szolgál. Sajtóértesülések szerint **az olasz kormány** a hatalmas költségekkel járó **tervezetet közös euroövezeti kötvénykibocsátással (Eurobond) vagy a migráció kezelésére szánt európai források újraosztásával finanszírozná**. Renzi egy levelet is csatolt a javaslatcsomaghoz, melynek címzettjei Donald Tusk, az Európai Tanács elnöke és Jean-Claude Juncker, az Európai Bizottság elnöke. Ebben az olasz miniszterelnök megoldást sürget a kritikus fázisba érkezett és a schengeni mozgásszabadságot is veszélyeztető migrációs helyzetre, mely nem tartható fenn tovább harmadik országokkal folytatott, célzott és megerősített együttműködés nélkül. Donald Tusk és Jean-Claude Juncker egyaránt üdvözölték az olasz javaslatcsomagot.⁶

Egyiptom

A mai **intenzív gazdasági és politikai kapcsolatok** alapját Olaszország és Egyiptom között a földrajzi közelség és az ezeréves kereskedelmi kapcsolatok képezik. Az **együttműködés számos területen** jelen van, többek között a **gazdaságfejlesztés, a terrorizmus elleni harc, a migrációs kérdések, a kultúra és a tudomány** terén. Egyiptom kulcsfontosságú partner Olaszország számára a közel-keleti régió stabilitásának és békéjének megteremtése érdekében.⁷

Egyiptom politikai berendezkedése az utóbbi években, az „arab tavasszal” kezdődően jelentős változáson ment keresztül, kezdve a „Muzulmán Testvériség” egyiptomi politikai életből való kiszorításától egészen az alkotmányreformig, mely a világi állam szerepét hangsúlyozza a hadsereg által irányított arab országban. A 2014 májusában elnöknek megválasztott **Abdul Fatah Khalil Al-Sisi**

---

⁶<http://www.ansa.it/sito/notizie/politica/2016/04/16/migranti-ecco-il-piano-di-renzi-allue-per-contenere-flussi-6cc65740-f635-4fdc-a329-3b7a86e2b9cb.html>

⁷ http://www.ambilcairo.esteri.it/ambasciata_ilcairo/it/i_rapporti_bilaterali/cooperazione_politica

tábornok egyfajta politikai stabilitást hozott az országnak, ami elsősorban a Perzsa-öböl menti országokkal való kapcsolatok javításának volt köszönhető, amelyek pénzügyi támogatást is biztosítottak Egyiptomnak. A 2015. év végi parlamenti választások három év után ismételten legitimálták az országgyűlést, mint törvényhozó testületet. Egyiptomban a terrorizmus magas szintű kockázata jelenti a legnagyobb veszélyt.⁸

E változások fontosak Olaszország számára, ezt támasztja alá az a tény is, hogy **Matteo Renzi olasz miniszterelnök volt az első európai vezető, aki ellátogatott Kairóba, miután Abdul Fatah Khalil Al-Sisi hatalomra került.** Renzi mindig nagy tisztelettel beszél az egyiptomi elnökről, „nagy vezetőnek” titulálta, akiben **a térség stabilitásának és a terrorizmus elleni harcnak a kulcsszereplőjét** látja. Renzi Al-Sisi felé tett elhíresült kijelentése („*A te háborúd a mi háborúnk*”) jól mutatja az olasz kormányfő politikai támogatását az egyiptomi vezető irányába.⁹

2016 februárja óta azonban egyre **feszültebb a viszony** Olaszország és Egyiptom között egy 28 éves olasz diák, **Giulio Regeni** eddig tisztázatlan körülmények között történt megkínzása és **meggyilkolása miatt.** Regeni doktorandusz-hallgató volt Cambridge-ben és az egyiptomi szakszervezeteket tanulmányozta. Az arab tavasz óta eltelt időszakot kutatta, és álnéven számos cikkben bírálta az egyiptomi kormányt. Január végén veszett nyoma Kairóban, holttestét február elején találták meg egy út mellett, rajta kínzás nyomaival. Emberi jogi jogvédők szerint a kínzás módja arra utal, hogy az egyiptomi biztonsági erők követték el a gyilkosságot, a kairói kormány azonban ezt visszautasította. Az esetnek azért nagy a súlya, mert az addig kiváló politikai, diplomáciai, gazdasági kapcsolatok megrekedtek. **Az ügy kapcsán** ugyanis **Olaszország visszahívta kairói nagykövetét,** miután Egyiptom megtagadta a nyomozásra vonatkozó telefonadatok átadását. **Az olasz lakosság egyértelműen elítéli** a Kairóban történt gyilkosságot, a híradásokban szinte mindennapos vezető hírként szerepelt az eset több héten keresztül. Sokan **bojkottra szólítottak fel** az arab ország ellen, az ügy kiemelkedő súlyát mutatja, hogy **Sergio Mattarella olasz köztársasági elnök is megszólalt az ügyben,** számos politikus, magánszemély, egyesület tartott megemlékezéseket és tüntetéseket, többek között a római egyiptomi nagykövetség előtt, emellett a hagyományos, május 1-jei San Giovanni in Laterano Bazilika előtti téren tartott óriáskoncertet is Giulio Regeni emlékének ajánlották, és követelték az igazság mielőbbi kiderítését.¹⁰

Az emberöléssel kapcsolatos nyomozás alakulása kihat az olasz-egyiptomi gazdasági és politikai kapcsolatokra egyaránt. **Olaszország az egyik legfontosabb kereskedelmi partnere Egyiptomnak.** 2013-ban világviszonylatban Olaszország volt Egyiptom negyedik legnagyobb szállítója 5,3%-os piaci részesedéssel, európai szinten pedig Németország után (7,9%) a második. A 2011-es egyiptomi forradalom ellenére 2009 és 2013 között 3,7 milliárd euro értékű olasz beruházás valósult meg Egyiptomban. 2015-ben pedig már 5 milliárd euro értékben bonyolított kereskedelmi forgalmat a két ország egymás között. A 2014-es kereskedelmi mérleg Olaszország szempontjából 388 millió eurós nettó pozitív egyenleget mutat. A dél-európai ország 2014-ben 2,78 milliárd euro összértékű exportot

---

⁸ <http://www.sace.it/studi-e-formazione/country-risk-map/scheda-paese/egitto>

⁹ <http://www.ilfattoquotidiano.it/2016/02/06/regeni-il-senso-di-renzi-per-abd-al-sisi-chiama-grande-statista-il-pinochet-delle-piramidi-che-reprime-dissenso-nel-sangue/2435023/> <http://messengeroveneto.gelocal.it/udine/cronaca/2016/02/07/news/italia-egitto-affari-per-5-miliardi-danieli-punta-a-un-hub-industriale-1.12914033>

¹⁰ <http://hu.euronews.com/2016/04/12/egyre-feszultebb-roma-es-kairo-viszonya-a-megolt-olasz-diak-miatt/>

http://www.repubblica.it/esteri/2016/04/08/news/caso_regeni_incontro_secondo_giorno-137167603/

http://www.repubblica.it/esteri/2016/04/15/news/regeni_il_nyt_con_l_italia_nelle_pressioni_sull_egitto_per_la_verita_-137677521/

http://roma.repubblica.it/cronaca/2016/02/19/foto/dedicato_a_giulio_regeni_l_ingresso_di_villa_ada_a_roma-133772376/1/#1

könnyvelhetett el Egyiptom irányába, ez enyhe csökkenést jelent a 2013-as 2,83 milliárd euróhoz képest. Az olasz export 2015-ben 3 milliárd euróra növekedett, az idei évre várt érték pedig már 3,1 milliárd euro, mely az előrejelzések szerint 2018-ig 3,4 milliárd euróig növekedhet.

A **főbb olasz exportcikkek** a gépipar által előállított, további feldolgozást igénylő termékek, a finomított olaj és kohászati termékek. A **gépészet** önmagában a teljes export 34%-át teszi ki, különösen a belső égésű motorok, turbinák, vegyipari, petrokémiai, kőolajipari gépek, szerkezetek és különböző ipari robotgépek exportja jelentős. A kereskedelmi kapcsolatok legfőképp a **nyersolaj** és származékai köré összpontosulnak, 2013-ban az Olaszországba irányuló egyiptomi export 52%-a nyersolaj volt, mely finomított energiatermékek és vegyi termékek formájában tért vissza a származási országba (706 millió euro illetve 260 millió euro értékben). Az Egyiptomból érkező **olasz import** 2014-ben 2,4 milliárd euro, 2015-ben pedig 2 milliárd euro volt. A főbb olasz importtermékek a **szénhidrogének, a különböző fémek és a vegyi anyagok**.¹¹

A vállalkozások számát tekintve Olaszország jelenléte stabil Egyiptomban, a különböző ágazatokban – így a logisztika, az épületgépészet, a közlekedés, a turizmus, a szénhidrogének, az energia, az építőipar és a bankszektor és egyéb szolgáltatások területén – **körülbelül 130 olasz vállalat működik az észak-afrikai országban**.¹² Ezek közül a legjelentősebb az **Eni**, amely 1954 óta van jelen az országban, leányvállalata a legnagyobb egyiptomi szénhidrogén termelő, az IEOC révén. A cég napi 200 ezer hordó olaj egyenértékben hoz felszínre különféle szénhidrogén energiahordozókat. Az olasz energiaipari konszern 2015 augusztus végén jelentette be, hogy „gigantikus” méretű földgázmezőre bukkant a Földközi-tengeren, ez a valaha talált legnagyobb lelőhely a térségben, és egyike a világ legnagyobb földgázmezőinek is. A bejelentést követően az Eni részvényeinek árfolyama 4%-kal ugrott meg a milánói kereskedésben. Az Egyiptom mélyvízi felségterületén fellelt Zohr mező az Eni szerint évtizedekig képes lesz Egyiptom gázellátását fedezni, 100 négyzetkilométer kiterjedésű és 30 ezer milliárd köbláb (850 milliárd köbméter) földgázt rejt magában. A feltárt földgázmező egyes becslések szerint a jelenlegi egyiptomi gázkészletek közel 50%-ával egyenértékű, s ezáltal Egyiptom legalább tíz évig nem szorul majd földgázimportra. 2016 márciusában az egyiptomi olajipari minisztérium jóváhagyta az Egas döntését, amely megadja a Zohr gázmezőn történő kitermelési engedélyt az Eninek. A tervek szerint a kitermelést csak 2017 végén kezdik meg, amelynek köszönhetően - fokozatos növeléssel - körülbelül napi 75 millió köbméternyi gáz elérését (körülbelül 500 000 hordónyi olaj naponta) tervezik 2019-re. A hatalmas projekt megvalósítása a Petrojet, az Enppi és a Saipem alvállalkozók közreműködésével jött létre, amelyek már korábban is szerepet vállaltak az Eni sikeres egyiptomi projektjeiben.¹³ Egy másik nagy beruházási terv a Danieli cég nevéhez fűződik egy olyan kairói 600 ezer négyzetméter földterület koncesszióba adásáról, mely a Közel-Kelet térségének legnagyobb nehézipari központjának létrehozásához szükséges. Folynak a tárgyalások továbbá az egyiptomi állami tulajdonú vaskohászati szerkezetek modernizálásáról. Ezek a tárgyalások azonban a Regeni gyilkosság miatt egyelőre megszakadtak. Ezt követi az **Edison**, mely az Egyptian Petroleum Company-val közösen alapított vegyesvállalaton keresztül aknázza ki a gáz- és

¹¹http://www.infomercatiesteri.it/scambi_commerciali.php?id_paesi=101

<http://www.sace.it/studi-e-formazione/country-risk-map/scheda-paese/egitto>

¹² <http://www.sace.it/studi-e-formazione/country-risk-map/scheda-paese/egitto> <http://formiche.net/2015/03/14/caltagirone-pirelli-techint-ecco-i-gruppi-italiani-affari-egitto/> <http://messaggeroveneto.gelocal.it/udine/cronaca/2016/02/07/news/italia-egitto-affari-per-5-miliardi-danieli-punta-a-un-hub-industriale-1.12914033>

¹³http://hvg.hu/gazdasag/20150830_A_vilag_egyk_legnagyobb_foldgazmezojere <http://nrgreport.com/cikk/2016/03/11/az-eni-megkapta-a-kitermelési-engedélyt-a-zohr-gazmezojere> http://www.portfolio.hu/vallalatok/energia/hatalmas_foldgaztalanat_egyiptom_partjainal.218831.html

kőolajmezőket az egyiptomi Abu Qirben. 2006-ban jelent meg az észak-afrikai országban a **Banca Intesa San Paolo**, miután felvásárolta a Bank of Alexandriát. Ezen kívül jelentős befektetéseket eszközölnek többek között a Pirelli, az Italgem, a Techint, az Italcementi, a Tecnimont, a Cementir és a Caltagirone cégcsoportok. Az utolsó nagyobb volumenű szerződést a gazdaságfejlesztési minisztérium hathatós közreműködésével a **Technip Italy** írta alá az Alexandria melletti midori finomító korszerűsítéséről és bővítéséről.¹⁴

Olaszországnak az egyiptomi piac kapcsán számolnia kell az egyre erősödő francia jelenléttel. Franciaország és Egyiptom kereskedelmi forgalma jelenleg 2,5 milliárd euro évente, ezt az összeget kívánják növelni, elsősorban a fegyverkereskedelem terén, repülőgépek eladásával. Franciaország a Regeni gyilkosság miatt Olaszország és Egyiptom között megrekedt gazdasági és feszült politikai kapcsolatokat kihasználva felgyorsította az Egyiptommal kötendő megállapodásait. Annak ellenére, hogy számos olasz szervezet gazdasági bojkottra szólította fel az Európai Unió országait, **Francois Hollande francia köztársasági elnök áprilisban találkozott Al Sisi egyiptomi vezetővel**, a francia elnököt 60 francia vállalkozó kísérte el Kairóba, és egy sor **megállapodást írtak alá** (például fegyverek és repülőgépek eladásáról) **több mint egymilliárd euro értékben** konszolidálva ezzel a két ország kapcsolatát katonai vonalon is. Jó példa ez arra, hogy a személyes francia érdekek megelőzik a szövetséges (jelen esetben Olaszország mellett kiálló) érdekeket.¹⁵

Líbia

Olaszországot és a partjaitól néhány száz kilométerre levő Líbiát **történelmi és gazdasági szálak** kötik össze. Líbia az 1911–1912. évi olasz–török háborúban az **Olasz Királyság gyarmata** lett 1942-ig, amikor is brit és francia közigazgatás alá került. A II. világháború után Olaszország szerette volna visszaszerezni Líbiát - ekkoriban 200 ezer olasz élt az észak-afrikai országban, ami a líbiai összlakosság körülbelül 20-30%-át tette ki, ám végül nem kapták meg a területet. Silvio Berlusconi volt olasz kormányfő 2008 augusztusában megállapodott az ország akkori vezetőjével, Moammer Kadhafival az 1911-től 1943-ig tartó gyarmati korszak kártérítéséről, így Olaszország 25 év alatt 5 milliárd dollárt fizet ki olasz cégek líbiai befektetései formájában.¹⁶

A két ország jelenlegi kapcsolata a térségben uralkodó háborús viszonyok miatt instabil, a Tripoliban található olasz nagykövetség 2015 februárjában zárt be, akkor az országban tartózkodó olaszok zömét evakuálták, ám Líbiában azóta is öltek meg olasz állampolgárokat.¹⁷ **Az olasz kormány 2016 augusztusában a Líbia irányába való nyitás keretében arról döntött, hogy ismét megnyitja diplomáciai képviseletét Tripoliban**, ahová nagykövetként az olasz külügyminisztérium Földközi-tengeri és közel-keleti országok főigazgatóságának politikai és biztonsági főigazgatóját, Giuseppe Perronét akkreditálta. A kinevezést Fájez esz-Szarrádzs líbiai kormányfő üdvözölte és kiemelte, hogy

---

¹⁴<http://messengeroveneto.gelocal.it/udine/cronaca/2016/02/07/news/italia-egitto-affari-per-5-miliardi-danieli-punta-a-un-hub-industriale-1.12914033> <http://www.corriere.it/economia/16-febbraio-06/italia-egitto-scambi-5-miliardi-00b31678-cc50-11e5-9a08-fa096d82f9d2.shtml>

¹⁵<http://www.ilgiornale.it/news/politica/parigi-ci-scippa-legitto-cos-renzi-si-tuffa-fare-affari-lira-1245707.html> <http://formiche.net/2016/04/20/libia-isis-francia-usa-italia/>

¹⁶ <http://www.ilpost.it/2016/01/24/italia-libia/>

<https://hu.wikipedia.org/wiki/L%C3%ADbia>

¹⁷<http://www.mixonline.hu/Cikk.aspx?id=124266> <http://hu.euronews.com/2016/03/03/olasz-tuszok-haltak-meg-libiaban/>

Olaszország fontos és sokrétű segítséget nyújt Líbiának, a nagykövetség újbóli megnyitása is az együttműködés egyik meghatározó jele.¹⁸

Líbiában Kadhafi 2011-es halála óta a **politikai helyzet** igen zavaros, **több kormány és parlament működik**. Az egyik, magát kormánynak tekintő szervezet az iszlamisták irányítása alatt álló Általános Nemzeti Kongresszus (CGN) Tripoli székhellyel. A nemzetközi közösség viszont a 2014-es választásokat megnyert parlamentet ismeri el, amely Tobrukban székel. Az ország más területeit az Iszlám Állam (Isis) csapatai uralják. **Martin Kobler ENSZ megbízott vezetésével, valamint Paolo Gentiloni olasz külügyminiszter és Federica Mogherini, az Európai Unió külügyi és biztonságpolitikai főképviselője közvetítésével és hathatós közbenjárásával líbiai nemzeti egységkormány felállításáról döntöttek**, amelyről Tripoli és Tobruk parlamentje 2015 decemberében írt alá megállapodást Marokkóban. Ezzel egy időben Rómában pedig nemzetközi konferencián egyeztettek Líbia jövőjéről. A decemberi megállapodás eredményeként márciusban beiktatták **Fázej esz-Szarrádzs új miniszterelnököt**, akitől a nemzetközi és a hazai közvélemény azt várja, hogy változást, reformokat hoz majd az ország életében. A líbiai kormányfő áprilisban az ENSZ-től és az észak-afrikai országoktól kért segítséget a terrorizmus elleni harc megvívásában, valamint az ország olajkútjainak védelmét is kérte az Isis támadásaival szemben. Mindemellett Líbia prioritásai közé tartozik az egészségügy és az oktatás rendbetétele, a terrorizmus elleni harc, valamint humanitárius **segítség igénybevétele mind Olaszországtól, mind pedig az Európai Uniótól**. A fegyveres, külső katonai beavatkozást azonban kizárta az észak-afrikai ország.¹⁹

Olaszország a leginkább érintett és érdekelt ország Líbia helyzetének rendezésében, ugyanis az Olaszországba érkező migránsok 90%-a az észak-afrikai országból érkezik, s Renzi szerint a líbiai egységkormány stabilizálása megfékezheti az észak-afrikai partokról a Földközi-tengeren Olaszország felé tartó emberkereskedelmet.²⁰ Roberta Pinotti, honvédelmi miniszter augusztus 3-i parlamenti felszólalásában bejelentette, hogy amennyiben Olaszország felé hivatalos felkérés érkezik Líbia Iszlám Állammal (IÁ) szembeni harcban való szerepvállalással kapcsolatban, úgy az olasz kormány a háborús helyzet gyors rendezése érdekében kész rendelkezésre bocsátani légitámaszpontjait, ezáltal is elősegítve az Amerikai Egyesült Államok katonai műveletének sikerességét. A honvédelmi miniszter kiemelte: a kormány úgy véli, hogy a líbiai harcok sikere az Isis központi terrorista alakulataival szemben nemcsak az észak-afrikai ország, hanem Európa és Olaszország számára is alapvető fontosságú. Pinotti hangsúlyozta, hogy Olaszország a harcok kezdete óta elkötelezett az IÁ elleni katonai műveletekben, s minden segítséget megad a szövetséges kormányok haderői számára. Pinotti kijelentésével megerősítette Paolo Gentiloni külügyminiszter pár nappal korábbi, hasonló jellegű közleményét.²¹ Augusztus közepén Olaszország hivatalosan is elismerte, hogy különleges erőket küldött Líbiába. A harci feladatokat is ellátó erők küldetésének célja az Isis ellen harcoló líbiai hadsereg kiképzése és támogatása. A döntés ellen egyes ellenzéki pártok – így a Forza Italia, a Sinistra Italiana (SI) és a Movimento 5 Stelle (M5S) – tiltakoztak, hangsúlyozva, hogy az olasz kormány elhallgatta az igazságot a parlament előtt. A SI korábban már indítványozta a Képviselőház döntéshozatalát Olaszország esetleges katonai szerepvállalásához. A M5S régóta ellenzi a kormány tervét az olasz légitámaszpontok rendelkezésre bocsátásáról, szerintük inkább olyan országok

¹⁸ http://www.ansa.it/sito/notizie/mondo/2016/08/10/preso-quartier-generale-isis-a-sirte_125cce81-34da-4a7e-94b4-0158095ad027.html
<http://www.panorama.it/news/esteri/libia-chi-e-giuseppe-perrone-il-nuovo-ambasciatore-italiano/>

¹⁹ <http://formiche.net/2016/04/23/libia-italia-onu-isis/>

²⁰ <http://www.hirado.hu/2016/04/25/renzi-szerint-a-libiai-kormany-stabilizalasa-visszatarthatja-a-migraciot/>

²¹ http://www.repubblica.it/esteri/2016/08/03/news/libia_pinotti_si_all_uso_delle_basi_italiane_se_richiesto_-145309670/?pref=HREC1-17

segítségét kellene kérni a terrorizmus elleni harchoz, akik már rendelkeznek tapasztalattal e témában, mint például Oroszország és az észak-afrikai országok. Mohamed al Ghasri líbiai katonai vezető úgy nyilatkozott, hogy az olasz különleges alakulatok nem vesznek részt a Szirt városában folyó katonai hadműveletekben, ugyanakkor Líbia bármilyen típusú olasz segítséget örömmel fogad.²² A kormánynak megfontolt politikát kell követnie ebben a témában, ugyanis **egy márciusi közvélemény-kutatás szerint az olaszok 81%-a ellenezne, s csupán 14% támogatna egy líbiai katonai akciót.**²³

2016. május 16-án a **bécsi Líbia-konferencia** keretében **Paolo Gentiloni olasz és John Kerry amerikai külügyminiszter vezetésével**, 24 ország küldöttségével együtt megállapodás született a **Líbia nemzetközileg elismert kormányának az Iszlám Állam és más terrorista szervezetek elleni harcához nyújtandó segítségről**. (Líbia jelenleg ENSZ-embargó alatt áll azért, hogy távol tartsák a terroristákat és az ország ellenőrzéséért küzdő rivális milíciákat a fegyverektől.) A megbeszéléseken részt vett a líbiai egységkormány vezetője, **Fázej esz-Szarrádzs is**, aki bejelentette, hogy kormánya a fegyverembargó alóli kivételi kérvényt terjeszt elő az ENSZ líbiai szankciókban illetékes bizottságának annak érdekében, hogy beszerezhesse a szükséges hadianyagokat, valamint fegyvereket az Iszlám Állammal szemben folytatott háború sikeres megvívásához. A konferencia résztvevői a **zárónyilatkozatban** – melyet az ENSZ Biztonsági Tanácsának öt állandó tagja és a konferencián részt vevő többi állam is aláírt – megállapodtak abban, hogy **készek válaszolni a líbiai kormány katonai kiképzés és felszerelés iránti kérelmeire. Támogatják az új líbiai kormány törekvését**, hogy szűnjön meg a 2011 óta érvényben lévő fegyverembargó, továbbá kivételeket fognak sürgetni e kérdésben az ENSZ-ben. Paolo Gentiloni a líbiai helyzet kapcsán kiemelte, hogy nem fognak szárazföldi katonai csapatokat küldeni Líbia területére, de erősíteni kívánják a politikai megállapodásokat az Isis elleni harc kapcsán, de ehhez szükséges a líbiai egységkormány egész ország általi elismerése is. E körben készek akár Halifa Haftár tábornokkal is együttműködni. A korábbi líbiai hadsereg nyugalmazott tábornoka a szekuláris erőket képviseli, jelentős befolyással bír a kelet-líbiai fegyveres erők körében. Haftár megosztja a nemzetközi politikai elitet, hiszen nem a Tripoliban működő egységkormányt, hanem a Tobrukban lévő politikai hatalmat ismeri el, ezért is van jelentős üzenetértéke az olasz külügyminiszter nyilatkozatának.

A líbiai helyzet megoldásában való aktív olasz közbenjárás lehet a „belépő” egy esetleges Isis elleni iraki katonai misszióban való részvételhez.²⁴ Az olasz kormány munkájának legutóbbi elismerése, hogy 2016 júliusában Hollandiával osztozva **Olaszország elnyerte az ENSZ Biztonsági Tanácsának egyik nem állandó tagságát**. A kétéves tagság 2017. január 1-jén kezdődik, az első évben Olaszországa lesz a tagság, 2018-ban pedig Hollandiáé.²⁵ Ez a szerepvállalás megszilárdíthatja az ország vezető szerepét a Közel-Keleten, a Földközi-tengeri térségben és Európában egyaránt. **Olaszországnak azért is fontos Líbia helyzetének stabilizálása**, mert – nem számítva az olaj- és gázipari szektort – **Líbia harmadik legfontosabb európai kereskedelmi partnere**. A 2011-es „arab tavaszt” megelőzően mintegy száz olasz cég volt jelen Líbiában, elsősorban az olajipar, az infrastruktúra, a gépipar és az építőipar területén. Az olasz kormány aktív szerepvállalása tehát azért fontos, mert a

²² http://www.ansa.it/sito/notizie/mondo/2016/08/10/preso-quartier-generale-isis-a-sirte_125cce81-34da-4a7e-94b4-0158095ad027.html
<http://formiche.net/2016/08/04/cosa-non-farebbe-il-movimento-5-stelle-libia-contro-isis/>

http://www.repubblica.it/esteri/2016/08/03/news/libia_pinotti_si_all_uso_delle_basi_italiane_se_richiesto_-145309670/?ref=HREC1-17
²³ http://www.huffingtonpost.it/2016/03/04/intervento-militare-libia-81-contrario_n_9381486.html?1457091896&utm_hp_ref=italy

²⁴ <http://www.ilsole24ore.com/art/mondo/2016-05-16/un-vertice-molte-ambizioni-e-poche-chance-risolvere-puzzle-libico-151249.shtml?uuid=ADkI5vI>

²⁵ http://www.ansa.it/sito/notizie/mondo/2016/06/28/onu-italia-dal-1-gennaio-nel-consiglio-di-sicurezza_b66cc890-5981-49e6-9652-5019999c0aca.html

béke megteremtésével megnyílna a lehetőség a gazdasági kapcsolatok ismételt fellendítésére. **2014 decembere és 2015 novembere között a két ország közötti kereskedelemben 5 176 millió eurós forgalmat bonyolítottak**, ennek 85,2%-át energetikai termékek révén. Olaszország Líbiából 3 676 millió euro értékű árut importált, ennek 98%-át szintén az energetikai termékek adják. Ezen belül a gáz az össz-import 50,5%-át, a kőolaj a 44,3%-át, a finomított kőolajtermékek pedig a 3,6%-át teszik ki. 2013-ban az olasz export Líbia irányába 19,7%-kal nőtt, és így elérte a 2,8 milliárd eurót. 2014 január és szeptember között az olasz export 15,4%-kal esett, míg a Líbiából származó import 58,6%-kal csökkent 2013 ugyanezen időszakához képest.²⁶ Az elmúlt évben a Líbiából érkező energia behozatal 15,4%-kal, az olajimport 15,9%-kal, a gáz pedig 8,2%-kal csökkent, míg a kőolaj-finomítással kapcsolatos termékek exportja 40,7%-kal esett vissza. A nem energetikai termékek importja is 32,2%-os esést mutat. Líbia a hatodik legjelentősebb kőolaj beszállítója Olaszországnak az import 6,9%-ával, és a harmadik földgázszállítója az import 12,9%-ával. Az export terén Líbia Olaszország ötödik legfontosabb üzleti partnere jelenleg a finomított kőolajtermékek terén az export 6,4%-ával, ez az arány 2014-ben azonban még 8,9%-os volt.

Olaszország – Németországot és Franciaországot megelőzve – **a líbiai nyersolaj legnagyobb felvásárlója**, a líbiai olajexport 30%-a kerül az olaszokhoz. Továbbá Olaszország **a líbiai gáz elsősorú importőre is**, mely az **Eni által üzemeltetett Greenstream gázvezetéken** keresztül szállítja a gázt 2004 óta. A Líbiában működő külföldi cégek közül az Eni – mely 1959 óta van jelen az afrikai országban, és mára az egyedüli nagy nemzetközi cég, mely még Líbiában maradt – rendelkezik a legtöbb érdekeltséggel. 9000 négyzetkilométernyi érintetlen koncessziós olajmező felett rendelkezik, melyeken a háború befejezését követően rögtön elkezdődhet a feltárás. A háború előtt az Eni termelte ki az összes kőolaj mintegy 10%-át Líbiában, míg a földgáz szektorban lényegében monopóliummal bír. Az olasz óriáscég a helyi infrastruktúrát is fejlesztette azáltal, hogy lakásokat és iskolákat épített az alkalmazottai számára. Létrehozott továbbá mester,- és egyéb magas szintű továbbképzéseket, ezen intézményekből tisztviselők és líbiai kormánytagok is kikerültek. Még 2011-ben líbiai állami befektetési alapok több tucat olasz cégbe, így például a FIAT-ba, az UniCredit-be, a Mediobancá-ba és a Juventus labdarúgócsapatába fektettek be.²⁷

A Renzi kormánynak tehát kiemelten fontos érdeke az észak-afrikai ország helyzetének mielőbbi békés rendezése, hiszen ezáltal újra felvirágozhat a két ország gazdasági kapcsolata.

Tunézia

Olaszország és Tunézia mindig is kiváló kapcsolatot ápolt egymással, hagyományosan kölcsönös a rokonszenv a két ország között, ezt támasztják alá az **intenzív politikai, kulturális és gazdasági kapcsolatok, valamint a központi nemzetközi kérdésekben – legfőképp a terrorizmus elleni harcban és a bevándorlás kezelésének kérdésében – közös célok elérésére való törekvés**. A jó kapcsolatot Matteo Renzi és kormánya is igyekszik fenntartani. Olaszország földközi-tengeri kötődésének kifejezésére **2014 márciusában, miniszterelnökké való beiktatása utáni első hivatalos külföldi útján Renzi Tunéziába látogatott**. A Mehdi Dzsemaa, tunéziai miniszterelnökkel folytatott tárgyalás során

---

²⁶<http://www.sace.it/studi-e-formazione/country-risk-map/scheda-paese/libia>
<http://www.ilpost.it/2016/01/24/italia-libia/> <http://www.qualenergia.it/articoli/20160308-rapporti-libia-italia-il-peso-di-gas-e-petroliob>
²⁷<http://www.ilpost.it/2016/01/24/italia-libia/> <http://www.qualenergia.it/articoli/20160308-rapporti-libia-italia-il-peso-di-gas-e-petroliob>

megvitatják az **illegális bevándorlás** kérdését és a migráció terén az együttműködés fokozásában állapodtak meg. Tunéziából sok migráns indul útnak a tengeren azzal a céllal, hogy az Olaszországhoz tartozó Lampedusa szigetén érjenek partot, ezért a migráció minkét ország számára kulcskérdés. Az olasz kormányfő civil szervezetek képviselőivel is tárgyalt Olaszország Tunézia ügyeiben való **demokratikus részvételének** lehetőségéről és az ország fejlesztésének kérdéseiről. A kormányfő látogatása óta már több miniszter (külügy, belügy, gazdaságfejlesztési) is ellátogatott Tunéziába, ahol gazdasági, kereskedelmi, kulturális, katonai, biztonsági együttműködésről tárgyaltak a felek.²⁸ Szintén 2014 márciusában aláírtak **egy egyetértési megállapodást**, amely meghatározta a két ország közötti kezdeményezéseket valamint fejlesztési együttműködési prioritásokat a 2014-2016 közötti időszakra.²⁹

A földrajzi közelségnek, a különösen kedvező jogszabályoknak, adókedvezményeknek és az alacsony előállítási költségeknek köszönhetően az észak-afrikai ország évtizedek óta ideális feltételeket biztosít az olasz befektetők számára. **Olaszország 16%-os piaci részesedéssel Tunézia második legnagyobb kereskedelmi partnere. 2015-ben a kétoldalú kereskedelem mintegy 5 milliárd eurós forgalmat bonyolított.** A Földközi-tenger térsége (különösen Észak-Afrika frankofón országai) kiváló befektetési lehetőségeket kínál az itáliai vállalatok számára. Ennek következtében **az olasz cégek jelenléte erős, több mint 800 vállalat működik az országban, több mint 60 ezer munkavállalóval**, ezek többsége kizárólag exporttevékenységet folytat. Az összes külföldi tulajdonú vállalat csaknem egyharmada olasz. A textil-, kézmű- és építőipar, az autóiipari alkatrészek gyártása, a bankszektor, a szállítmányozás, a gépészet, az elektronika, az agrár-, élelmiszer- és gyógyszeripar a főbb területek, ahol e cégek tevékenykednek. Szintén nagy jelentősége van az energiaszektornak, mivel Tunézián megy keresztül a TTPC gázvezeték, mely összeköti Olaszországot és Algériát. Ezen kívül több olasz cég is elnyert tunéziái infrastrukturális megrendeléseket (autópálya-, és gyorsvasút hálózat építése, erőművek).³⁰ Olaszország 2015-ben 3 milliárd euro értékben exportálta termékeit Tunéziába, mely 10%-os visszaesés a 2014. évi 3,3 milliárd euróhoz képest. A legfőbb kiviteli cikkek az ásványkincsek (17%), a textil és ruházati cikkek (15%), fémipari (14%) és gépipari termékek (12%). Az olasz import 2015-ben 2,3 milliárd eurót tett ki, ami 4,4%-kal több mint 2014-ben.³¹

Algéria

Olaszország számára Algéria szintén stratégiai partner, figyelembe véve a két ország közötti **energetikai partnerséget**, továbbá az olyan közös célkitűzéseket, mint a **Földközi-tenger térségének gazdasági felvirágoztatása**, valamint **biztonságának megteremtése: a terrorizmus, a szervezett bűnözés és az illegális bevándorlás elleni küzdelem**. A két ország **jó politikai kapcsolatokat** ápol, a legfontosabb kérdésekben összhang jellemzi a feleket. Ennek egyik eredménye a **2003-ban aláírt barátsági, együttműködési és jószomszédsági szerződés**, amely **rendszeres konzultációkat** ír elő a két ország között a legmagasabb politikai és intézményi szinten. A legutóbbi ilyen jellegű

---

²⁸http://www.ambtunisi.esteri.it/Ambasciata_Tunisi/Menu/I_rapporti_bilaterali/Cooperazione_politica/Storia/
<http://www.ilsole24ore.com/art/notizie/2014-03-04/il-premier-renzi-tunisi-la-sua-prima-visita-ufficiale-estero-155545.shtml?uuid=ABIEfi0>
http://www.ambtunisi.esteri.it/Ambasciata_Tunisi/Archivio_News/Incontri+e+Visite+politiche+gennaio-marzo.htm
http://www.ambtunisi.esteri.it/Ambasciata_Tunisi/Menu/I_rapporti_bilaterali/Cooperazione_allo_sviluppo/

²⁹ http://www.ambtunisi.esteri.it/Ambasciata_Tunisi/Menu/I_rapporti_bilaterali/Cooperazione_allo_sviluppo/

³⁰ http://www.infomercatiesteri.it/overview.php?id_paesi=115

³¹ <http://www.sace.it/studi-e-formazione/country-risk-map/scheda-paese/tunisia-635997069928644690>

csúcstalálkozót **Rómában** tartották **2015. május 27-én a két kormányfő, Matteo Renzi és Abdelmalek Sellal vezetésével.** Ebből az alkalomból a felek megerősítették elkötelezettségüket a két ország között egyre mélyülő, magas szintű párbeszéd fontossága, valamint a politikai, stratégiai és gazdasági partnerség iránt. Elégedettségüket fejezték ki a védelem terén folytatott együttműködés tekintetében, a biztonság és a terrorizmus elleni küzdelemben, és **tíz megállapodást írtak alá** annak érdekében, hogy a dinamikus együttműködést kiterjesszék a kultúra, az egyetemi csereprogramok, a tudományos és technológiai együttműködések, a turizmus, a sport, az egészség és a halászat ágazataira. A kölcsönös előnyszerzés érdekében elkötelezték magukat a gazdasági és ipari együttműködés fejlesztése iránt, különösen az energia, az infrastruktúra, valamint a kis- és középvállalkozások szektoraiban. A Renzi kormány elkötelezettségét az algériai partnerség kapcsán jól mutatja, hogy kétéves kormányzása során Renzi kétszer is találkozott algériai kollégájával és számos minisztere is több alkalommal látogatott el az észak-afrikai országba.³² Ezek a látogatások azért fontosak, mert az utóbbi évek gazdasági recessziója és az algériai befektetések teljes hiánya miatt az észak-afrikai ország kormánya más országok – főleg Franciaország, Spanyolország és Kína – partnerségét kezdte keresni. Egy FIAT projekt meghiúsulása valamint a Galsi gázvezeték tervének meg nem valósulása miatt a Renzi kormánynak sokat kell dolgoznia azért, hogy újra vonzóvá tegye az olasz piacot Algéria számára.³³

A különböző statisztikák eltérő adatokat mutatnak a két ország kereskedelmi forgalmát illetően. A nemzetközi hírekre specializálódott Lookout News magazin szerint ez a tétel 2013-ban még 11,5 milliárd eurót tett ki, azonban 2014-ben 6,3 milliárd euróra csökkent. A nagy esést az algériai gáz exportjának csökkenése okozta, mely 45%-os visszaesést mutatott egy év alatt.³⁴ Egy másik, Algéria összereskedelmi mérlegét elemző tanulmány szerint 2015-ben **Olaszország** – Franciaország és Kína után – **Algéria harmadik legnagyobb beszállítója , valamint Spanyolország után az algériai export második legnagyobb célországa volt.**³⁵ Algériai forrásokra hivatkozva az algériai olasz nagykövetség szerint **Olaszország 2015-ben Algéria első számú kereskedelmi partnerévé lépett elő 6,16 milliárd dollár importtal valamint 4,82 milliárd dollár exporttal,** ez utóbbi összeg 2014-hez képest körülbelül 4%-os visszaesést jelent. A fő exportcikkek a különböző fémipari (26,6%), gépipari termékek (26,2%) és a gépjárművek (15,9%). Az Algériából származó fő importtermékek a szénhidrogének és a finomított olajtermékek, ezek behozatala 2015-ben összességében 3,8 milliárd euro volt, mely jelentős, 38,9%-os csökkenést mutat az előző évhez képest. Olaszország a befektetések terén vezető szerepet tölt be Algériában, legfőképp az energia – ezen belül különösképp – a villamosenergia-szektorban. További fontos befektetésekre kerül sor az építőiparban valamint a mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban. Jelenleg körülbelül 180 olasz cég rendelkezik algériai telephellyel. A képvisellel rendelkező legjelentősebb olasz cégek az észak-afrikai országban a következők: Eni Production B.V., Ansaldo Energia, Saipem Contracting SpA, Enel, Astaldi, Todini, Pizzarotti, CMC Ravenna, Condotte, Rizzani de Eccher, Trevi, Bonatti, Buzzi.³⁶

³²http://www.ambalgeri.esteri.it/Ambasciata_Algeri/Templates/Pagina_Intermedia.aspx?NRMODE=Published&NRNODEGUID={1F8F3196-6E69-4F49-BC76-B3DFB9C2B9B2}&NRORIGINALURL=%2fAmbasciata_Algeria%2fMenu%2fI_rapporti_bilaterali%2fCooperazione_politica%2f&NRCACHEHINT=NoModify_Guest

³³ <http://www.lookoutnews.it/algeria-italia-rapporti-commerciali-fiat-gas/>

³⁴ <http://www.lookoutnews.it/algeria-italia-rapporti-commerciali-fiat-gas/>

³⁵ http://www.infomercatiesteri.it/bilancia_commerciale.php?id_paesi=98

³⁶ <http://www.sace.it/studi-e-formazione/country-risk-map/scheda-paese/algeria-635997066480442794>

http://www.ambalgeri.esteri.it/ambasciata_algeri/it/i_rapporti_bilaterali/cooperazione_economica/

<http://www.agenzianova.com/a/0/1404273/2016-08-21/business-news-algeria-centro-nazionale-registro-del-commercio-349-aziende-straniere-in-piu-sul-mercato-del-paese> http://www.infomercatiesteri.it/overview.php?id_paesi=98

Katar

A vezetői által képviselt mérsékelt politikának és az energiaforrások (legfőképp földgáz és kőolaj) bőséges rendelkezésre állásának köszönhetően Katar társadalmi-gazdasági fejlődése az utóbbi években igen szembetűnő. Mindez Olaszország **stratégiai partnerévé** teheti az országot a következő évtizedekben. Annak ellenére, hogy **Katar** kis ország (mintegy kétmillió lakosa van), az utóbbi években képes volt **híd szerepet betölteni az iszlám országok és a Nyugat között**. Szakértők szerint Doha szerepe elengedhetetlen az arab tavasz utáni arab világ új térképének megrajzolásában. Katart – mely keményvonalas politikát és harcot folytat Bassár el-Aszad ellen – sokszor vádolták azzal, hogy Szíriában szélsőséges csoportokat támogat. Mindazonáltal az ország közvetítőként részt vesz a damaszkuszi rezsim és az ellenzék közötti, ENSZ által kezdeményezett párbeszéd előmozdításában, **humanitárius segítséget** nyújt a lakosság részére és támogatja az Isis elleni harcot.

Mindezen gazdasági és politikai helyzetet, érdekeket és előnyöket felismerve a Renzi kormány képviselőjében először **Paolo Gentiloni, olasz külügyminiszter látogatott Dohába 2015 novemberében, ahol előkészítő tárgyalásokat folytatott esetleges további kereskedelmi beruházásokról**. Katar már most **erőteljesen jelen van Olaszországban: a katar befektetési alapok több mint 150 milliárd dollárt kezelnek**. Katar befektetés eredménye a milánói **Porta Nuova ingatlanjainak fejlesztése**, az ő tulajdonukban áll **a szardíniai Costa Smeralda partszakaszon fekvő szállodahálózat**, a milánói Hotel Gallia, és a firenzei Four Seasons Hotel is. Egy másik kiemelt terület, amely vonzza a katar befektetőket, az az olasz divat. A katar uralkodó család a Mayhoola for Investment befektetési alapokon keresztül először részesedést szerzett, majd 2016 nyarán teljes egészében megvásárolta a **Pal Zileri** divatmárkát. A **Valentino** divatházat pedig 2012-ben vették meg 700 millió euróért. A katar emír 100 millió euróért vásárolt egy 1000 négyzetméteres ingatlant Rómában a Piazza di Spagna-nál, melyet „Maison Valentino”-nak neveztek el. A Valentino divatház székhelye azonban továbbra is a Palazzo di Piazza Mignanelli maradt, a Maison Valentino a cég egyik központja.³⁷ A Qatar Foundation tulajdonában lévő Qatar Luxury Group felügyeli a Qela márkát és egyéb beruházásokat az idegenforgalmi ágazatban. Az olasz Salini Impregilo pedig Katarban fog stadiont építeni a 2022-es FIFA labdarúgó világbajnokságra.³⁸

Az elköteleződés jeleként **Matteo Renzi meghívására 2016 január végén Tamim bin Hamad al-Thani katar emír Rómába látogatott**, melynek során az emír Matteo Renzi mellett találkozott Sergio Mattarella olasz köztársasági elnökkel is. A tárgyalásokon szó volt a Közel-Kelet háborús helyzetének rendezéséről, így a Szíriában kialakult krízisről és annak megoldására való törekvésről, valamint a két ország közötti üzleti kapcsolatok elmélyítéséről.³⁹

A **Katarba irányuló olasz export** mintegy 3%-kal csökkent 2014-ben, ennek ellenére jelentős, 1,03 milliárd euro értéket ért el. A főbb exportcikkek a gépipari műszerek (31,4%), a gépjárművek (14,3%) és a bútorok (11,6%). A Katarból származó **olasz importot** alapvetően a földgáz (82%) és a kőolaj-származékok (10,5%) alkotják, a behozatal értéke 2014-ben közel 35%-kal csökkent éves

---

³⁷ <http://it.fashionmag.com/news/Emiro-Qatar-1000-m-a-Roma-per-nuova-Maison-Valentino,367714.html#.V0QxveT4brw>
http://it.fashionnetwork.com/news/A-Mayhoola-Group-il-100-di-Pal-Zileri,718154.html#.V8Ij0_I9600

³⁸ <http://www.ilsole24ore.com/art/notizie/2016-01-26/emiro-qatar-giovedi-roma-vede-mattarella-e-renzi-190033.shtml?uuid=ACft5nHC>
<http://formiche.net/2016/01/28/lemiro-tamim-roma-tutti-gli-affari-tra-il-qatar-e-litalia/>

³⁹ http://www.ansamed.info/ansamed/it/notizie/rubriche/politica/2016/01/27/italia-qatar-arriva-a-roma-lemiro-tra-affari-e-siria_9cf898ef-a8d0-4867-92fe-bee2c6eb6dc6.html

szinten, de így is összesen körülbelül 1,2 milliárd euro értékű importot regisztráltak. **2015 január és november időszakban a két ország közötti kereskedelmi forgalom összértéke 1,785 milliárd euro volt**, ez 10%-os növekedés az előző év ugyanezen időszakához képest. Ebből 724 millió euro volt az olasz export és 1,061 milliárd euro az import. Katarban a következő nagy olasz cégek vannak jelen: Finmeccanica (Fata, Selex Sistemi Integrati, AgustaWestland), Eni (Saipem), Impregilo, Rizzani De Eccher, Prysmian, Trevi (Swissboring), Technital, Astaldi, Maire Tecnimont, Cassina, Marcegaglia, Pizzarotti, Maltauro, Spig, Permasteelisa.⁴⁰

Egyesült Arab Emírségek (EAE)

Az Egyesült Arab Emírségek (a továbbiakban EAE) és Olaszország kapcsolata **elsősorban gazdasági, kereskedelmi tekintetben** meghatározó. **Az EAE az olasz export legnagyobb felvevő piaca a Közel-Keleten és Észak-Afrikában. Világviszonylatban Olaszország az EAE hetedik legnagyobb beszállítója, európai viszonylatban a harmadik. 2015-ben az olasz export az EAE felé 6,19 milliárd euro volt**, a két ország közötti kereskedelmi forgalom összességében meghaladta a 7 milliárd eurót, a külkereskedelmi mérleg többlete pedig a több mint 5,3 milliárd eurót. A 2015. évi olasz export jelentős, 16,4%-os növekedést mutatott 2014-hez képest, az előző két év relatív csökkenését követően (-0,3% 2013-ban és -3,5% 2014-ben). Ágazati bontásban az ékszergyártásból származó termékek több mint 1 milliárd euro, a gépipar közel 1,2 milliárd euro bevételt hoztak. Dubajban az olasz export főként bútor és egyéb termékek (27,9%), a gépipari műszerek gyártása (18%), a divat (8,4%), valamint a kohászat (8%) területén jelentős. Az **importot** tekintve nagy ingadozásokat mutat a két ország kapcsolata: míg 2011-ben 91%-os volt a növekedés, 2012-ben 24%-os csökkenést lehetett tapasztalni, 2013-ban 99,6%-os növekedést, 2014-ben ismét 52%-os csökkenést, 2015-ben pedig 35,5%-os növekedést regisztráltak. 2015-ben az import összértéke több mint 850 millió eurót tett ki, ez elsősorban a finomított kőolajszármazékokkal való kereskedésnek köszönhető, amelyet 331 millió euro értékben importált Olaszország, ez 316,2%-os növekedésnek felel meg az előző évhez képest.

Az olasz vállalatok jelenléte az EAE-ben folyamatosan növekszik. Jelenleg **több mint 500 olasz vállalat van jelen saját kirendeltséggel az Emírségekben**, s vannak olyan cégek is, melyek helyi ügynökökön keresztül működnek. Az EAE az egyik legdinamikusabban fejlődő ország a régióban, ez az olasz piacra nézve is nagy előnnyel, nagyobb projektekkel kecsegtet, különösen az infrastruktúra és az építőipar terén. Különösen jó üzleti lehetőségek nyílhatnak majd a 2020-as dubaji világkiállítás kapcsán, különösen arra való tekintettel, hogy a legutóbbi világkiállítást 2015-ben éppen Olaszország, Milánó rendezte.⁴¹

Légiközlekedés tekintetében igen szoros a kapcsolat a két ország között, tekintettel arra, hogy az **Etihad Airways** által 2014-ben megvásárolt és 2015 eleje óta működő új **Alitalia** olasz nemzeti légitársaság – melynek 51%-a az erre a célra létrehozott vállalat, a MidCo S.p.A. felügyelete alatt áll – részvényei 49%-ának tulajdonosa az Emírségek nemzeti légitársasága (körülbelül 560 millió euro

⁴⁰<http://www.sace.it/studi-e-formazione/country-risk-map/scheda-paese/qatar-635968417059760589>

<http://www.ilsole24ore.com/art/notizie/2016-01-26/emiro-qatar-giovedi-roma-vede-mattarella-e-renzi-190033.shtml?uuid=ACft5nHC>

http://www.infomercatiesteri.it/overview.php?id_paesi=112

⁴¹http://www.infomercatiesteri.it/overview.php?id_paesi=102

[http://www.sace.it/studi-e-formazione/country-risk-map/scheda-paese/dubai-\(eau\)](http://www.sace.it/studi-e-formazione/country-risk-map/scheda-paese/dubai-(eau))

összértékű befektetés volt). 2015 márciusától napi rendszerességgel indítanak járatokat Rómából, Milánóból és Velencéből Abu Dhabiba, ahonnan az utasok kényelmesen át tudnak szállni az Etihad Airways más Arab-félszigetre repülő járataira. Az együttműködés fordított viszonylatban is megjelenik, hiszen az Alitalia nagy szerepet játszik az arab légi vállalat Európába érkező utasainak további célpontok felé továbbításában. 2017-re az Alitaliát az Etihad már nyereséges légitársaságként szeretné működtetni, a terv 3,7 milliárd eurós forgalom után 108 millió eurós nyereség elérése, 2023-ra pedig 4,5 milliárd eurós forgalmat és 212 millió eurós nyereséget szeretnének realizálni.⁴² **A Mubadala Abu Dhabi állami befektetési társaság** 2006-ban lett részvényese az olasz **Piaggio Aero Repülőgépgyár**nak, 2014-ben szerezte meg, a „légi Ferrari” részvényeinek 98 %-át körülbelül 100 millió euro értékben, a másik részvényes pedig a korábbi elnök, Piero Ferrari maradt, majd 2015-ben a Mubadala Abu Dhabi megvásárolta Ferrari fennmaradó részvényeit is. Az új tulajdonosok a jövő piacának számító drón-gyártás irányába is fejleszteni kívánnak.⁴³ Ezen kívül **Amed Al Ahmed** megszerezte az irányítást a **Perla Ionica (Acireale) turisztikai és konferencia komplexum** felett, melyet radikális átalakításnak vetett alá, a teljes beruházás értéke mintegy 140 millió euro.⁴⁴ A sikeres Alitalia-Etihad egyesülés révén a Mubadala Abu Dhabi állami befektetési társaság megújult érdeklődést kezdett mutatni Olaszország, mint megfelelő befektetési lehetőségeket ígérő célország iránt, különösen a pénzügyi, az infrastrukturális és az ingatlan szektorokban.⁴⁵

Matteo Renzi olasz miniszterelnök 2015 január elején Abu-Dhabiba látogatott Mohammed Bin Zayed Al Nahyan sejk meghívására. A látogatás egyik célja a két ország gazdasági és kereskedelmi kapcsolatainak erősítése volt. A két fél a **terrorizmus elleni közös fellépés** fontosságáról is tárgyalt – melynek egyik sajnálatos aktualitását a párizsi Charlie Hebdo újság szerkesztőségénél történt támadás adta. Renzi kiemelte az EAE geopolitikai jelentőségét a térségben, hiszen az arab ország elhatárolódott a szélsőséges iszlamista terrorista csoportoktól. Ezt követően **Olaszországban tárgyaltak az Emírség állami befektetési alap képviselői**, hogy feltérképezzék a konkrét olasz befektetési lehetőségeket. 2015 októberében pedig az olasz miniszterelnök fogadta az arab ország vezetőjét Firenzében, és folytatták a januárban megkezdett tárgyalásokat. **Olaszországnak megújításra váró kőolaj koncessziói vannak az EAE-ben.** Több olasz cég jelen van az infrastrukturális fejlesztések terén, a Salcef építette meg a Shah és Habsan közötti vasútvonalat, valamint több olasz konzorcium is érdekelt az első Dubai-t és Abu Dhabi-t összekötő vasútvonal megépítésében, amelyet a 2020-as vilákiállítás alkalmából terveznek megépíteni. A vonat a tervek szerint 10 perc alatt teszi majd meg a 145 kilométeres távolságot.

Szaúd-Arábia

Az utóbb évtizedben az olasz-szaúdi gazdasági kapcsolatok Olaszország számára stratégiaileg igen kedvező fordulatot vettek. Szaúd-Arábia ugyanis nyitott az olasz kapcsolatok elmélyítésében. Az olasz

---

⁴²http://www.infomercatiesteri.it/scambi_flussi.php?id_paesi=102

<http://www.airportal.hu/ap/viewtopic.php?t=24839>

⁴³http://www.infomercatiesteri.it/scambi_flussi.php?id_paesi=102

<http://repulnijo.hu/2014/05/13/az-emiratusok-vette-meg-a-legi-ferrarit/>

<https://www.flightglobal.com/news/articles/mubadala-takes-full-ownership-of-piaggio-aerospace-416810/>

https://en.wikipedia.org/wiki/Piaggio_Aerospace#cite_note-reut11008-1

⁴⁴http://www.infomercatiesteri.it/scambi_flussi.php?id_paesi=102

http://www.tgitalia.com/stories/hotel/100469_le_mani_dello_sceicco_sul_resort_di_acireale_investimento_da_140_milioni/

⁴⁵http://www.infomercatiesteri.it/scambi_flussi.php?id_paesi=102

befektetések az energia-, a petrokémiai, az infrastrukturális és a védelmi szektorban vannak jelen. A legnagyobb jövőbeni lehetőségek az egészségügyben, a megújuló energiaforrások terén és a nagy infrastruktúrák létrehozásában vannak. **2014-ben a két ország közötti kereskedelmi kapcsolat összértéke 9 milliárd euro volt, ezzel Olaszország Szaúd-Arábia kilencedik legnagyobb kereskedelmi partnere, az EU-ban pedig a harmadik** (Franciaország és Németország mögött). Olaszország 2015-ben 5,1 milliárd euro értékben exportált Szaúd-Arábiába, ez mérsékelt növekedést jelent a 2014. évi 4,8 milliárd euróhoz képest. A kivitelben leginkább érintett szektorok a gépipar (32%), az ásványi nyersanyagok bányászata (18%), a fémipar (8%), valamint a faipari termékek (7%). Az olasz import 2015-ben 3,4 milliárd euro volt, ez 19,9%-kal kevesebb, mint 2014-ben. A közel-keleti országban körülbelül 70 olasz cégnek (pl. Ansaldo, Enel, Ferrero, Italconsult, Iveco, Technip) van érdekeltsége, ezek leginkább a vegyiparban, az épületgépészetben és az építőiparban, vannak jelen.⁴⁶

Matteo Renzi olasz miniszterelnök 2015 novemberében látogatott Szaúd-Arábiába, látogatása középpontjában a két ország gazdasági kapcsolatai álltak, hiszen a Renzi kormány az összes arab-térségbeli országgal igyekszik erősíteni kapcsolatait, minél több befektetési lehetőséget keresve ezekben az országokban. Az egyik fő projekt a rijádi metróhálózat megépítése, melyben számos olasz vállalat (így a Salini Impregilo, a Salcef, az Ansaldo) is részt vesz. Az olasz kormányfő személyes jelenlétével kívánta erősíteni a gazdasági együttműködést. Szaúd-Arábia fővárosában 22,5 milliárd dollár összértékű befektetéssel építenek metró. Szaúdi adatok szerint a világ legnagyobb ilyen jellegű infrastrukturális projektjéről van szó. A szaúdi fővárosban épülő metró sínhálózatának hossza összesen 176 kilométer lesz, amely hat vonalat foglal majd magában. Az építési munkálatok 2014-ben kezdődtek és várhatóan 2019-ben fejeződnek be. Az olaszok a hármas metróvonal tervezésében és kivitelezésében vesznek részt, e projekt összértéke körülbelül 6 milliárd dollár.⁴⁷ Renzi novemberi látogatása alkalmából az Amnesty International, a Rete Italiana per il Disarmo és az Opal Brescia egyesületek arra szólították fel Olaszországot, hogy állítsa le a szaúdiak katonai eszközökkel való ellátását, és segítsen előmozdítani az emberi jogok tiszteletben tartását az országban.⁴⁸ Az olasz kormány azzal védekezett, hogy Olaszország azért lát el több arab országot fegyverekkel, hogy segítse a terrorizmus elleni helyi harcot.⁴⁹ Idén februárban az Európai Parlament arra bízta az unió külügyi és biztonságpolitikai főképviselőjét valamint a Bizottság alelnökét, hogy az EU kezdeményezze a Szaúd-Arábia elleni fegyverembargó bevezetését.⁵⁰

Irán

Nem arab ország ugyan, de a közel-keleti térség szempontjából kiemelten fontos Olaszország és Irán kapcsolatának részletes vizsgálata. **2012-ig Olaszország volt Irán első számú gazdasági és kereskedelmi partnere az unióban, ekkor az EU szankciókat vezetett be Iránnal szemben, és úgy döntött, hogy nem vásárol több iráni olajat.** Az embargó következtében az évi 7 milliárd eurós

⁴⁶ <http://www.sace.it/studi-e-formazione/country-risk-map/scheda-paese/arabia-saudita>
http://www.infomercatiesteri.it/overview.php?id_paesi=99

⁴⁷ <http://www.salcef.com/salcef-wins-the-subcontract-for-the-track-works-of-riyadh-metro-line-3/>
<http://www.salini-impregilo.com/it/lavori/in-corso/ferrovie-metropolitane/metropolitana-di-riyadh-linea-3.html>
<http://www.vg.hu/vallalatok/ipar/a-vilag-legnagvobb-metroepitesere-keszul-szaud-arabia-408782>
<http://www.salini-impregilo.com/it/archivio/impregilo/comunicati-stampa/salini-impregilo-insieme-a-ansaldo-sts-progetteranno-la-linea-3-della-metro-di-riyadh.html>

⁴⁸ <http://www.radiocittafujiko.it/news/renzi-in-arabia-saudita-basta-armi-e-rispetto-diritti-umani>

⁴⁹ <http://www.valigiablu.it/litalia-invia-bombe-in-arabia-saudita-con-lok-del-governo/>

⁵⁰ <http://www.possibile.com/armi-allarabia-saudita-la-condanna-delleuropa-il-silenzio-di-renzi/>

olasz-iráni kereskedelmi kapcsolat összértéke 2015-re 1,2 milliárd euróra csökkent. A legfőbb olasz exportcikkek a gépipar (52,4%), a kohászat (9,4%), valamint a vegyipar (7,9%) által előállított termékek. A 2015. évi, Iránból származó olasz import 468 millió eurós összértéket mutatott, amely 6,3%-kal több az előző évhez képest. Iránban mintegy negyven olasz vállalat működik az energia-, petrokémiai, bányászati, kohászati és műszermechanikai szektorokban. A főbb olasz cégek az iráni piacon a következők: Eni, Ansaldo Energia, Alitalia, Danieli és Tecnimont. **Ma az Európai Unió országai közül Olaszország Irán második számú kereskedelmi partnere Németország után, megelőzve többek között Franciaországot.** Irán e három európai országgal a történelmi okokra visszavezethető kiváló kereskedelmi kapcsolatokat igyekszik feleleveníteni, ami kiváló lehetőség Renzi kormányának egy vezető szerep betöltésére az Iránnal fennálló kapcsolatok vonatkozásában.⁵¹

2013-as megválasztásakor Hasszán Rohani iráni elnök az ország elszigeteltségének csökkentését ígérte. Kormányzatának eddigi legátütőbb eredménye az a megállapodás, amelyet az Irán ellen alkalmazott nemzetközi büntetőintézkedések feloldásáról hoztak meg tavaly a nyugati hatalmak vezetői. Ez lehetővé tette az Irán ellen bevezetett nemzetközi szankciók 2016. január 16-i feloldását, miután Teherán eleget tett a nagyhatalmakkal tavaly nyáron kötött nukleáris megállapodásban foglalt kötelezettségeinek, és az atomprogramról szóló megállapodás hatályba lépett. Ez része annak az átfogó megállapodásnak, amelyben Irán ígéretet tett nukleáris tevékenységének visszaszorítására. Az olasz exporttámogató ügynökség (SACE) jelentése szerint a szankciók feloldása 3 milliárd euróval lendítheti fel az olasz exportot 2015 és 2018 között.

A 2016-os év meghatározó jelentőségű az olasz-iráni kapcsolatokban. A Teheránban még **2015 novemberében tartott „Business Forum Italia-Iran”** elnevezésű rendezvényen – ahol mintegy 200 vállalat vett részt – fektették le az idei látogatások során aláírt (a következőkben kifejtésre kerülő) kereskedelmi megállapodások alapjait.⁵²

A két ország vezetője, Hasszán Rohani iráni elnök és Matteo Renzi olasz miniszterelnök idén már két ízben találkozott egymással: januárban Rohani látogatott Rómába, áprilisban pedig Renzi Teheránba. Irán célja, hogy visszatérjen a világgazdaság vérkeringésébe, növelni akarja olajtermelését, és azt akarja, hogy bankjai visszatérhessenek a nemzetközi pénzügyi vérkeringésbe. A terv része az Olaszországgal folytatott kereskedelmi kapcsolatok erősítése is. **A két bilaterális találkozón összesen 36 különböző területet érintő megállapodást írt alá a két fél. Ezek összértéke elérheti a 18,4 milliárd dollárt,** a megállapodások az olajimport valamint az energiaipari befektetések mellett technológiai és infrastrukturális beruházásokra, fejlesztésekre, valamint hajóépítésre is kiterjednek.

A közvetlenül az embargó feloldását követően megrendezett találkozóval Matteo Renzi célja az volt, hogy megelőzze a versenytársakat, legfőképpen Németországot és Franciaországot a kapcsolatok újjáélesztése terén. Ennek érdekében **látta vendégül január végén Hasszán Rohanit** és 120 fős, miniszterekből és üzletemberekből álló delegációját **az olasz fővárosban.** A látogatás különleges politikai jelentősége, **hogy ez volt az iráni elnök első külföldi útja az európai uniós és az amerikai**

---

⁵¹<http://www.sace.it/studi-e-formazione/country-risk-map/scheda-paese/iran-635968416531391976>

<http://formiche.net/2016/04/12/renzi-iran-dossier-sul-tavolo-e-gli-ostacoli/>

<http://hu.euronews.com/2016/01/26/iran-lenditheti-fel-az-europai-unio-gazdasagat/> <http://www.avvenire.it/Mondo/Pagine/rohani-visita-italia.aspx>

⁵²<http://www.impresamia.com/business-italia-iran-al-via-missione-imprenditoriale-che-fa-tappa-teheran-dal-28-al-30-novembre/>

szankciók feloldását követően. Irán évtizedek óta nem volt ennyire nyitott a Nyugat felé, kereskedelmi és politikai kapcsolatait szeretné megerősíteni, hogy támogatókat szerezzen nemzetközi politikájához. A látogatás során **Irán több kereskedelmi előszerződést kötött olasz cégekkel.** A legfontosabb megállapodások a következők:

Cégnév	Tevékenység	Megállapodás összértéke	Megállapodás tárgya
Danieli Cégcsoport	Acélipar	5,7 milliárd euro	2 milliárd euro összértékű, Persian Metallics elnevezésű vegyesvállalat létrehozásával ipari üzemeket tervezése, építése Iránban
Danieli	Acélipar	3,7 milliárd euro	különböző iráni cégekkel acél és alumínium termékek előállításához szükséges gépek és berendezések eladása
Eni Saipem	Olajipar	4-5 milliárd dollár között	olajfinomítók fejlesztése az iráni National Gas Company és Persian Oil & Gas Development vállalatokkal
Eni Saipem	Olajipar	4,3 milliárd dollár	1800 kilométer hosszú olajvezeték építése
Itinera (Gavio cégcsoport leányvállalata)	Közlekedés, vasút	Kb.4 milliárd euro	közlekedés infrastruktúrája, különösen a vasúti ágazat fejlesztése
Pessina Costruzioni	Építőipar	Egyelőre nincs adat a beruházás értékéről	öt kórház építéséről és működtetéséről
Condotte	Vízvezetékek építése	4 milliárd euro	Infrastruktúra-fejlesztés

Ezen kívül még a Fincantieri és az Ansaldo Energia írt alá jelentősebb megállapodásokat. Renzi a találkozó után mindenekelőtt a két ország közötti barátságot, a jó politikai viszonyt emelte ki. A tárgyalásokat jó kiindulópontnak nevezte a kapcsolatok újbóli fellendítése érdekében, ám álláspontja szerint még ennél is szorosabb gazdasági együttműködésre van szükség. Ezen felül az olasz kormányfő álláspontja szerint **Rohaninak kulcsszerepe van az Iránt körülvevő térség stabilitásában.** Rohani nemcsak gazdasági jellegű találkozókra vett részt Rómában. Az elnök látogatása alatt rendkívüli biztonsági intézkedéseket léptettek életbe az olasz fővárosban, és kulturális szempontból is felkészültek az iráni vezető fogadására. Az iráni kultúra iránti tolerancia jeleként a Capitoliumi Múzeumokban letakartatták a meztelenséget ábrázoló műalkotásokat, a szobrok nagy részét tulajdonképpen bedobozolták, amely felháborította az olasz közvéleményt. **Sergio Mattarella olasz államfővel** való találkozásán Rohani a terrorizmus elleni közös fellépésről és Líbia helyzetének megoldásáról tárgyalt, egyetértve abban, hogy Líbiának olyan kormányra van

szüksége, amely képes irányítani az országot. Útja alkalmából ellátogatott a Vatikánba is, ahol megbeszélést folytatott a római katolikus egyház vezetőjével, **Ferenc pápával**.⁵³

A januári találkozó a két ország közötti kapcsolatok újjáéledésének első állomása volt. **Április közepén** ugyanis **Renzi utazott hivatalos látogatásra Iránba**. Az út politikai szempontból is kiemelkedő fontosságú volt, hiszen **Renzi volt az első az EU-s tagállamok vezetői közül, aki ellátogatott az ázsiai országba a nukleáris megállapodás aláírását követően, az Iránnal szembeni embargó feloldása után**. Az olasz kormányfőt elkíserte útjára Stefania Giannini oktatási miniszter és Ivan Scalfarotto gazdaságfejlesztési miniszter-helyettes. Az olasz delegáció tagjai között volt számos nagyvállalat – így többek között az Eni, az olasz államvasutak, a Mediobanca, a SACE – vezetője és üzletemberek. Renzi szerint a Teheránnal szembeni szankciók feloldása nem csak Irán számára történelmi lépés, hanem az egész régiónak és Európának is, valamint kihangsúlyozta, hogy az Olaszország és Irán közötti kapcsolatoknak folytatódniuk kell, nemcsak **politikai és gazdasági** vonalon, hanem a **kultúra** terén is. Az olasz miniszterelnök kifejezte azt a szándékát, hogy olyan területeken is működjenek együtt, amelyekben a két ország különböző nézeteket vall, így például az **emberi jogok kérdése terén**. A teheráni találkozón az olasz exporttámogató ügynökség (SACE) közölte, hogy **Olaszország az Iránnal való export újraindítása céljából 8,8 milliárd eurós hitelkeretet és pénzügyi garanciákat bocsátott rendelkezésre**. Az állami tulajdonban lévő Cassa Depositi e Prestiti (CDP) bank 4 milliárd euro összegű hitelkereteket biztosít majd olaj,- és gázinfrastruktúrát építő vállalatoknak, míg a SACE hiteleket és pénzügyi garanciákat bocsát rendelkezésre 4,8 milliárd euro értékben. A két ország vezetője tárgyalt továbbá a szíriai, jemeni, líbiai háború következtében kialakult **humanitárius krízisről**, és olyan ágazatokról (acélipar, ipari üzemek létrehozása, infrastruktúrafejlesztés, közlekedés), ahol további üzletek megkötésére nyílhat lehetőség. Mindezek és az Iránban jól csengő „Made in Italy” márkajelzés ellenére az olaszoknak egyáltalán nem lesz egyszerű visszahódítaniuk az iráni piacot, mivel a szankciók idején a piacból jelentős részesedést szereztek maguknak kínai, indiai és orosz vállalatok. Noha **Rohani** Renzivel való találkozási után **hangsúlyozta, hogy Olaszország a számukra legfontosabb nemzetközi, és főleg európai partner**, Irán mégis a francia kapcsolatok fellendítésében is érdekelt, s ebből a célból az iráni elnök ellátogatott Párizsba is, hogy ott is különböző kereskedelmi kérdésekről (például repülőgép vásárlás, olajüzletek) tárgyaljon a francia kormánnyal.⁵⁴

Az olasz kormány iráni politikáját, az idején két találkozáson megkötött több tucat megállapodását, s ennek következtében a Hasszán Rohani elnökkel kialakult szorosabb kapcsolatot sokan kritikusan, aggódva figyelik. A hadiipar-biztonság terén nem véletlenül nem született megállapodás Irán és Olaszország között. Az olasz miniszterelnöknek garanciákat kell adnia arra, hogy nem osztja a síita álláspontot, valamint hogy Iránnal csupán kereskedelmi megállapodásokat kötött. Magyarozatot kell adnia például arra, hogy az Enel miért az iráni gáznak ad prioritást a katarival szemben, főleg

---

⁵³<http://ilpiccolo.gelocal.it/trieste/cronaca/2016/01/26/news/iran-contratto-da-5-7-miliardi-per-le-acciaierie-danieli-1.12843263>
<http://www.ilsole24ore.com/art/notizie/2016-01-25/iran-gruppo-danieli-firma-accordi-57-miliardi-164740.shtml?uuid=ACaO4wGC>
<http://mno.hu/kulfold/feloldhatok-az-iran-elleni-szankciok-1324050>
<http://nrgreport.com/cikk/2016/01/28/iran-maris-belehuzott>
<http://hu.euronews.com/2016/01/26/iran-lenditheti-fel-az-europai-unio-gazdasagat/> <http://www.tgcom24.mediaset.it/politica/la-visita-di-rohani-in-italia-contro-il-terrorismo-nessuna-ambiguita-2156590-201602a.shtml>
http://www.ilmessaggero.it/primopiano/esteri/rohani_roma_statue_nudi_coperte-1507038.html
⁵⁴http://www.ansa.it/sito/notizie/politica/2016/04/12/renzi-a-teheran-rohani-italia-torni-primo-partner-commerciale-europeo-delliran_f7093146-2117-4ed5-a205-be3698efe657.html
http://www.repubblica.it/politica/2016/04/12/news/iran_renzi_a_teheran_il_premier_incontra_rohani-137428977/

annak fényében, hogy a gáztartalékon Irán közösen osztozik Kattarral.⁵⁵ Renzi nyitása Irán felé kettős: az üzleti, kereskedelmi tervek mellett a politikai realizmus irányítja az olasz miniszterelnököt. Teherán egy hatalmas és erős valóság nemcsak a Közel-Kelet, de a világ politikájában is. Erős gazdasági növekedése ellenére Irán egyelőre még nem túl megbízható ország. Az ország vezetőinek kijelentéseiben még sokszor megjelenik a nyugat-ellenesség, célként tűnik fel az ideológiai és geopolitikai uralom elérése a Közel-Keleten. A háttérben pedig egzisztenciális harc zajlik Irán és Szaúd-Arábia között, mely harc a szunniták és síiták vallási megosztottságának jelképe. Mindezeket felül Izrael kérdése is megosztja a feleket, mivel Izrael Irán számára ellenség és az iráni vezetés többször is kijelentette, hogy nem ismeri el Izrael államot. Mindezek miatt – bár Irán potenciális elméleti szövetséges az iszlám állam ellen vívott harcban – a Nyugat és Olaszország nem alakított ki egyelőre konkrét működési partnerséget Iránnal hadügyben. Irán továbbra is küld katonákat Bassár el-Aszad szíriai rezsimének segítségére, akik sokszor nem az Isis ellen harcolnak, hanem a mérsékelt szunnita felkelők, bizonyos esetekben a nyugati szövetségesek ellen. Ezen felül Teherán katonai és ideológiai szempontból irányítja az iraki síitá, a szír, az afgán, a libanoni katonákat, akik gyűlölik a Nyugatot, s akik kétértelműen viselkednek a szíriai-iraki konfliktusban. Irán sok esetben nem tartja tiszteletben az emberi jogokat, ellenállást nem tűrően perbe fogja és kivégzi azokat, akik szembeállnak az országot irányító teokratikus hatalommal. Ez ellen rendszeresen szólal fel mind a Nyugat, mind pedig Olaszország, eddig nem sok sikerrel.⁵⁶

---

⁵⁵ <http://www.ilgiornale.it/news/politica/parigi-ci-scippa-legitto-cos-renzi-si-tuffa-fare-affari-lira-1245707.html>

⁵⁶ <http://formiche.net/2016/04/12/renzi-iran-dossier-sul-tavolo-e-gli-ostacoli/>